

Handläggare
Sigita Jogminaite
Telefon: 08-50825194

Till
Socialnämnden
2023-05-23

Skrivelse om behandling av ansökningar om bistånd med försörjningsstöd till följd av höga elpriser

Svar på skrivelse från Moderaterna

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Andréa Hedin m.fl. (M) har i en skrivelse till socialnämnden framfört ett antal frågor rörande behandling av ansökningar om ekonomiskt bistånd till följd av höga elpriser. I skrivelsen ställs frågorna om staden betalat ut medel för att täcka hushållens elkostnader och i så fall hur många hushåll har fått detta och vilka summor det handlar om, om staden har en strategi och hantering vid en ansökan om stöd till följd av höga elräkningar, om samtliga stadsdelsnämnder i Stockholm har samma strategi samt om staden begärt återkrav för dessa kostnader i form av fullmakt (förskott på förmån) för att få tillbaka utlägget när el-stödet utbetalas.

I ärendet redogör förvaltningen för under vilka förutsättningar den enskilde har rätt till ekonomiskt bistånd och att den enskilde i enlighet med 4 kap 1 § Socialtjänstlagen (SoL) ska göra vad han eller hon kan för att bidra till sin egen och sin familjs försörjning. Riksnormen gäller för hela landet och är en miniminivå för de behov som riksnormen ska täcka. Försörjningsstödet andra del består av faktiska skäligena kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa. Dessa kostnader kan variera beroende på t.ex. var och hur man bor. Om kostnaderna för exempelvis el och hyra har ökat har den som har rätt till bistånd möjlighet att få det faktiska beloppet beviljat, under förutsättning att kostnaden betraktas som skälig (det vill säga att kostnaden ligger på en ungefärlig nivå för vad en låginkomsttagare på orten kan tänkas ha råd med).

Bakgrund

Andréa Hedin m.fl. (M) har i en skrivelse till socialnämnden 2023-02-21 framfört ett antal frågor rörande behandling av ansökningar om bistånd med försörjningsstöd till följd av höga elpriser.

Ärendet

I skrivelsen lyfts att energipriserna i Sverige och Stockholm har under det gångna året nått historiskt höga höjder och att utöver detta har inflationstakten inte sett liknande nivåer sedan 90-talet. Vidare i skrivelsen nämns det att kärninflationen dessutom fortsätter att öka, trots penningpolitiska åtstramningar, hastiga kostnadsökningar av detta slag medför en svår situation för många hushåll i Stockholm, särskilt de som har minst ekonomiska marginaler. Innan elstödet betalas ut, har många hushåll erhållit mycket höga elräkningar och en buffert saknas i många fall. Med anledning av detta ställs följande frågor i skrivelsen:

- Har staden i något/några fall betalat ut medel för att täcka kostnaderna för ansökan om bidrag till hushållens elkostnader?
- Hur många hushåll och vilken summa handlar det om?
- Vilken strategi och hantering har man i staden vid en ansökan om stöd till följd av höga elräkningar?
- Har samtliga stadsdelsnämnder i Stockholm samma strategi?
- Har staden begärt återkrav för dessa kostnader i form av fullmakt (förskott på förmån) för att få tillbaka utlägget när elstödet utbetalas?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 17 maj 2023. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 17 maj 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialtjänstens ekonomiska bistånd är välfärdssystemens yttersta skyddsnät och har i första hand till uppgift att träda in tillfälligtvis vid försörjningsproblem som inte kan tillgodoses på annat sätt. Det ekonomiska stödet ska ge enskilda personer och familjer en skälig levnadsnivå.

För att ha rätt till ekonomiskt bistånd ska den enskilde i enlighet med 4 kap 1 § Socialtjänstlagen (SoL) göra vad han eller hon kan för att bidra till sin egen och sin familjs försörjning. Det innebär t.ex. att den som kan arbeta är skyldig, såvida det inte finns godtagbara skäl, att stå till arbetsmarknadens förfogande, t.ex. genom att vara aktivt arbetssökande.

Riksnormen gäller för hela landet och är en miniminivå för de behov som riksnormen ska täcka. Riksnormen innehåller kostnader för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon. För 2023 har riksnormen höjts med drygt åtta procent. Riksnormen ska följa kostnadsutvecklingen i samhället.

I riksnormen finns kostnader som är någorlunda lika för alla och gäller för hela landet. Riksnormen för ett hushåll är summan av de personliga kostnaderna för samtliga medlemmar i hushållet och de gemensamma hushållskostnaderna per månad. Försörjningsstödet andra del består av faktiska skäliga kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa. Dessa kostnader kan variera beroende på t.ex. var och hur man bor. Om kostnaderna för exempelvis el och hyra har ökat har den som har rätt till bistånd möjlighet att få det faktiska beloppet beviljat, under förutsättning att kostnaden betraktas som skälig (det vill säga att kostnaden ligger på en ungefärlig nivå för vad en låginkomsttagare på orten kan tänkas ha råd med).

Hur mycket man ska få i ekonomiskt bistånd beräknas genom att en normberäkning görs utifrån sökandes inkomster och utgifter samt skäliga kostnader för andra sökta poster (hyra, el m.m.).

Regeringen har fattat beslut om ett högkostnadsskydd (elstöd) för elkunder som är konsumenter. Det utbetalda elstödet ska betraktas som inkomst vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd (Regeringskansliet, PM, 2023-02-15, KN2023/02306) och ska reducera försörjningsstödet. Möjlighet för socialnämnden att genom en framställan begära att en utbetalning görs till socialnämnden i stället för till individen finns inte.

Konsumentverket beräknar årligen kostnader för en rimlig konsumtion för några av hushållens vanligaste utgifter. När det gäller förbrukning av el finns Konsumentverkets beräkning från år 2010 avseende uppskattad genomsnittlig förbrukning per månad i kilowatt i hyreslägenhet. Konsumentverket beräknar inte längre förbrukning och kostnad av hushållsel, då man anser sig sakna tillräckligt bra underlag för att kunna göra generella beräkningar av en rimlig förbrukning av hushållsel för olika hushållsstorlekar och familjesammansättningar.

Stockholms stads riktlinjer för ekonomiskt bistånd (2017), beslutade av kommunfullmäktige i Stockholms stad och som är styrande för socialnämndernas verksamhet, innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd i Stockholms stad. Utgångspunkten för arbetet är relevant lagstiftning och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Riktlinjerna ska följas av alla stadsnämnder i staden

för att tillförsäkra god kvalitet och likställighet inom stadens socialtjänst oberoende var i staden man ansöker om ekonomiskt bistånd.

Enligt Stockholms stads riktlinjer för ekonomiskt bistånd ska bistånd beviljas till faktisk skälig kostnad. Utgångspunkten är Konsumentverkets beräknade förbrukning av hushållsel. Beloppen är vägledande för bedömningen av om elförbrukningen är skälig. En individuell prövning ska alltid göras. Vid behov ska vägledning kring billigare elkostnad erbjudas den sökande.

Sammanfattningsvis kan man säga att socialtjänsten när det gäller bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd för elkostnader utgår från likställighet och vad riktlinjerna anger som skälig levnadsnivå i normalfallet. En individuell behovsprövning ska alltid göras och i de fall det finns sakliga skäl kan bistånd beviljas utöver det som framgår i riktlinjerna. Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation med hela kommunen som jämförelseunderlag.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Skrivelse från Andréa Hedin m.fl. (M) om behandling av ansökningar om bistånd med försörjningsstöd till följd av höga elpriser.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-05-11
Maria Karlsson, Tf. avdelningschef	2023-05-10